

DOI: [10.28925/2312-5829.2021.36](https://doi.org/10.28925/2312-5829.2021.36)

УДК 37.015.3:005.32:780.616.432.071.5

АНАСТАСІЯ БОНДАРЕНКО Харківський національний університет імені В.Н.Каразіна, м. Харків, Україна

hedgehogasia@gmail.com, ORCID iD:[0000-0001-6560-839X](https://orcid.org/0000-0001-6560-839X)

ОЛЕКСІЙ НАЛИВАЙКО Харківський національний університет імені В.Н.Каразіна, м. Харків, Україна

nalyvaiko@karazin.ua, ORCID iD:[0000-0002-7094-1047](https://orcid.org/0000-0002-7094-1047)

ВНУТРІШНЯ МОТИВАЦІЯ ЗДОБУВАЧІВ ЯК ПЕРШОЧЕРГОВА СКЛАДОВА НАВЧАННЯ ГРИ НА ФОРТЕПІАНО

В статті розглядається необхідність формування внутрішньої мотивації як однієї з найважливіших складових педагогічної діяльності в умовах викладання гри на фортепіано, що спирається на розвиток творчої індивідуальності учня і забезпечує сталість потреби в обміні емоційним досвідом. Налагодження подібної комунікації, опосередкованої художнім твором, «чуттєва тканина» якого є розгорнутою у часі, стосується безпосереднього оточення та циркуляції досвіду попередніх поколінь з невинно оновлюваними враженнями учня-музиканта, що стикається зі світом класичної фортепіанної музики. На засадах глибокої внутрішньої зацікавленості, здатної переростати в захопленість процесом опанування інструменту, вибудовується особлива мова автокомунікації, чуйне ставлення до власних почуттів, що в подальшому знаходить своє віддзеркалення за допомогою музичної мови. Це сприяє підвищенню загального рівня рефлексивності й усвідомленості, а тому відбувається закономірний зсув фокусу на розвиток особистості учня в контексті вирішення нагальних проблем оволодіння грою на інструменті. Спрямованість на отримання задоволення від музикування постає запорукою якісного оволодіння навичками, необхідними для творчого самовираження. У роботі аналізуються дослідження вітчизняних та зарубіжних вчених. Авторами надані рекомендації для підвищення рівня внутрішньої мотивації у процесі навчання гри на фортепіано. У роботі зроблено висновок, що основними факторами, які впливають на підвищення рівня внутрішньої мотивації, є побудова гармонійних відносин у процесі навчання. Для цього автори пропонують розширити спектр психолого-педагогічної підготовки вчителів музичного мистецтва на засадах вивчення сучасного стану психології та поведінки учнівської молоді, долучення цифрових засобів навчання у процес опанування фортепіано як умови зближення між різними поколіннями.

Ключові слова: вчителі музичного мистецтва, мотив, мотивація, музика, навчання, потреба, учні.

Вступ. Актуальність теоретичного дослідження обумовлена певним нівелюванням значущості внутрішньої мотивації до навчання на практиці викладання музичного мистецтва в класі спеціального фортепіано в контексті сучасного етапу розвитку методології. Попри це, саме процес мотивації органічно пов'язаний зі ставленням учня до навчання, тому рівень розвитку мотиваційно-спонукальної сфери особистості учня постає особливим показником освіти та інтегрує в собі музикальність, креативність, художньо-образне мислення, творчу уяву, ціннісні орієнтири, здатність до глибокого співпереживання естетичних почуттів, наявності смаку, інтересу до музичної і творчої діяльності. Аналіз літератури підтверджує, що наріжним каменем має поставати безпосередній інтерес, «любов» до занять Lowe, G. (2011), Домогацька І. (2002), Юдовіна-Гальперіна Т. (2002) та ін. Важливим елементом успішного та ефективного навчання є внутрішня мотивація здобувачів її аспекти можуть приймати різні форми. Наприклад, Birch H. J. та Woodruff E. (2017) акцентують увагу на тому, що гейміфікація навчального процесу підвищує мотивацію здобувачів до більш якісного опанування музичних інструментів, зокрема фортепіано.

Загальні положення внутрішньої мотивації та поведінки людини вивчали Deci, E. L., and R. M. Ryan (1985). Питання впливу етнічної зацікавленості та мотивації у оволодінні фортепіано вивчали Comeau, G., V. Huta, and Y. Liu (2015). Вчені зазначають, що суттєвими фактором впливу на мотивацію здобувачів слугує вплив та думка оточення.

Дослідження Egilmez, H. O., and D. Engur (2017) показують залежність внутрішньої мотивації учнів музичних шкіл від різних чинників, таких як: вік (мотивація занується після вступу до старших класів та збільшення навантаження), стать (учні чоловіки мають більшу впевненість та ефективніше долають свій страх, наприклад перед публічними виступами. Також учні чоловіки вважають себе більш професійними з точки зору техніки виконання). Egilmez H. O., and D. Engur (2017) зазначають й інші цікаві залежності у мотивації до опанування фортепіано здобувачами музичних шкіл: так, учні, які навчаються в інтернатах, мають меншу впевненість при публічних виступах, а здобувачі з сімей музикантів впевнені, що мають кращу техніку виконання, ніж здобувачі зі звичайних сімей. Важливо

відзначити, що у більшості досліджень закордонних вчених питання внутрішньої мотивації розглядають у парі з самореалізацією (самоефективністю) в процесі опанування музичного мистецтва, зокрема і фортепіано.

Метою статті є аналіз досвіду ефективного розвитку внутрішньої мотивації учнів, які опановують фортепіано, та пошук дієвих засобів підвищення такої мотивації.

Заавдання цього дослідження передбачають, по-перше, виокремлення і обґрунтування специфіки мотивації до занять мистецтвом, по-друге, ствердження першочерговості формування внутрішньої мотивації учнів класу спеціального фортепіано.

Виклад основного матеріалу. Музичне мистецтво - мистецтво звуку - можливо, найбільш абстрактне з усіх інших мистецтв, промовляє «зрозумілою серцю мовою, і націлене саме на почуття. Почуття тих, хто її сприймає, і тих, хто її створює і відтворює. «Треба сильно відчувати, щоб примусити відчувати інших», - ці слова Н.Паганіні музикантами сприймаються на рівні закону. Між тим, в оволодінні необхідними навичками задля переконливого виконання музичного твору, можливості «донести» до слухача думку композитора і власну її інтерпретацію, наново висвітлену крізь призму індивідуального досвіду переживань, музикант проходить довгий шлях. Цей шлях довший і складніший, ніж у навчанні малюванню чи мистецтву танців, де творчий початок легше проявити, як і побачити конкретні результати власної роботи ([Волювач](#), 2005, с.3).

З огляду на етапи розвитку методології викладання фортепіанно-виконавської майстерності, простежується лінія підкорення особливостей загальнорозвивальних занять музикою вимогам професійного рівня оволодіння інструментом (Передерий, 2009, с.22). Вона зумовлює вищі стандарти технічної сторони виконавства, але майже не торкається сторони художньої, - так само, як в історії фортепіанної педагогіки тривалий час панівним визнавався «фізіологічний» аспект (посадка за інструментом, постановка рук, правильні виважені рухи тощо), і лише згодом набуло чинності художньо-орієнтоване бачення роботи над музичним твором (Передерий, 2009, с.34).

За загальноприйнятою класифікацією, музика є часовим видом мистецтва, а отже кожне наступне відтворення музичного твору лише формально можна вважати

відтворенням, це - абсолютно новий творчий продукт, аналогів якому немає. Носієм творчого початку є особистість виконавця, для якої фортепіано і власне тіло постають в рівній мірі інструментами, зовнішніми засобами втілення художнього образу. Отже, саме особистість з її унікальним досвідом, світоглядом, почуттями і прагненнями знаходиться в центрі як мистецького процесу, так і в науках про людину. Якщо конкретизувати, то, власне, однією з центральних проблем в науках про людину і є проблема мотивації, що пов'язана із дослідженням причин, які зумовлюють вчинки і різні форми людської діяльності, в тому числі і творчої.

Як відомо, діяльності без мотивів не буває, а немотивована діяльність передбачає наявність прихованих мотивів. І якщо розглядати в якості мотивації складне психологічне утворення, сконструйоване групою мотивів, то слід згадати, що в якості останніх (мотивуючих, спонукальних факторів) на сьогодні розуміються різні явища: від інстинктивних імпульсів і біологічних потягів до інтересів, життєвих цілей і ідеалів (Mulder, 2020). Сила мотивів зумовлюється потребами. Що стосується потреб, якими керуються навчальні мотиви у класі фортепіано, то це радше не самі потреби, а ідея потреби. Коротко і влучно термін «мотивації» розкривається у словосполученні «опредметненої потреби», - але вона до першого задоволення «не має» свого предмету, його необхідно віднайти. В мистецтві гри на фортепіано різноманітні представлені предмети для мотивації, тому що потреба у музикальних переживаннях може диктуватися як тілесними відчуттями (на рівні організму), так і психологічними потребами в емоціях, прагненням до спілкування із подібними до себе однодумцями. Ідея ж потреби складніша за саму подекуди неусвідомлювану потребу, вона визначає спрямованість і забарвлює поведінку людини. Ключовим стає усвідомлення мотивів, яке відбувається не автоматично, а в процесі активної освітньої діяльності, через здобуття особистісних сенсів, що прямо залежать від соціальної значущості мотивації у формуванні гармонійної особистості учня-піаніста ([Волювач](#), 2005, с. 10). Взагалі, формування мотивації учнів у класі фортепіано є найважливішою складовою педагогічної діяльності, тому що завдяки цьому аспекту розвивається самостійність музиканта.

Дослідники (психологи, мистецтвознавці, викладачі-піаністи), які опікуються

проблематикою формування мотивації в класі фортепіано і визначають провідною саме внутрішню мотивацію, до першозначущих відносять пізнавальні мотиви, комунікативні, і, власне, емоційні - безпосереднє задоволення від занять музикою. Дійсно, в музичному мистецтві саме мотив обміну почуттями отримує переважно предметну сферу і забезпечує універсальну мову задлякомунікації з іншими людьми та досвідом попередніх поколінь, а також із самим собою - мову автокомунікації. Отже, корінь мотивації до занять музичним мистецтвом - задоволення потреби в обміні чуттєвим, емоційним досвідом (Торопова, 2011, с. 5). І якщо для початківців у фортепіанному класі провідними визначаються пізнавальні мотиви, цікавість до нового, то з часом ієрархія мотивів зміщується в бік соціальних інтересів. Недостатня вмотивованість до занять музикою, яка, на нашу думку, є в більшості випадків гіпертрофованою зовнішньою мотивацією або значною мотивацією до іншого виду діяльності, призводить до низки проблем, як-то: небажання присвячувати час заняттям за інструментом, безініціативність, байдуже ставлення до виконуваної програми, неякісність виконання музичних творів. В такій ситуації тиск із боку зовнішнього мотивування (оцінок, покарань, обмежень) здатен призвести до повного небажання займатися музикою в академічному середовищі і негативного ставлення до класичної музики як такої. Оптимальний рівень мотивації має прояви в якісному виконанні програми за спеціальним класом і безперервному пошуку самовдосконалення не стільки як майбутнього музиканта-професіонала, а як *Homot musicus* в широкому сенсі, - того, хто не уявляє свого життя без музики, сприймає і виражає за допомогою музичного звуку. Тому важливим фактором розвитку внутрішньої мотивації є відчуття певної свободи самовираження, усвідомлення власної унікальності і творчої сили.

А.Торопова небезпідставно підкреслює, що визначне місце в мотивації до мистецтва посідає так звана ейфорична мотивація - мотивація отримання задоволення від музикування поза оцінками і зовнішніми стимуляціями (Торопова, 2011, с. 6). На жаль, специфіка пострадянської системи музичної освіти полягає в домінуванні тиску педагога над актуалізацією власних бажань і прагнень учня до отримання задоволення від самого факту занять (Торопова, 2011, с. 2). Підтримання такого виду мотивації передбачає особливе ставлення до концертно-виконавської діяльності учня:

фіксування уваги на вдачах, відкриттях, нових відчуттях і переживаннях. Це більше активне залучення до суспільної діяльності (ансамблі, художні проєкти, постановки).

Отже, перед викладачем-піаністом постає не стільки проблема забезпечення якісного виконання учнем задалегідь визначених творів, вирішувана, на перший погляд, засобами контролю зовнішніх чинників (зниження рівня складності програми, вимоги приділяти більше часу самостійним заняттям, призначення додаткових занять з викладачем тощо), скільки проблема виявлення унікального творчого початку особистості, що здатна проявлятися не лише під час публічного виступу, а кожної миті музикування за інструментом. Тому першим кроком у вирішенні такої проблеми є побудова залежності ставлення учня до звуків, що ним видобуваються, і якості самих звуків: кожен звук належить учневі і відбиває його ставлення до музикування, а тому чим красивіший і якісніший звук, тим більше він має подобатись учневі, що значніше націлює дитину на видобування якісних за своїми характеристиками звуків у подальшому. Те ж стосується занять в класі і публічних виконань програми. Особливу роль має відігравати рефлексивність, пошуки відповідей у власних відчуттях дитини на питання про те, що вдалося (як після виступу на сцені, так і в класному порядку), і вже зазначене акцентування з боку викладача на вдачах, нових відкриттях, які потенційно можна запам'ятати і повторювати, тим самим зберігаючи емоцію захвату від здобутих вражень.

Рекомендації. У контексті внутрішньої мотивації та опанування фортепіано можна надати ряд пропозицій щодо підвищення рівня зацікавленості здобувачів у цьому процесі. Наприклад, важливим фактором підвищення внутрішньої мотивації є побудова сприятливої атмосфери у процесі навчання, тобто розбудова довіри між учасниками освітнього процесу. Дуже часто через велику різницю у віці або світогляді здобувачі почуваються досить некомфортно, що значно знижує їхню внутрішню мотивацію до опанування музичного мистецтва. Дієвим засобом у подоланні цієї проблеми можуть стати додаткові заняття або підвищення кваліфікації для вчителів-музикантів, спрямовані на розуміння трендів та закономірностей які притаманні здобувачам з якими вони працюють. Сьогодні це може бути опанування цифрових засобів комунікації (Доброскок, 2020) та навчання. Не секрет, що у XXI столітті

учнівська молодь значний час проводить, споживаючи цифровий контент, і порозуміння на цьому тлі може стати місцем побудови довірливих відносин.

Природно, що нині, враховуючи загальну доступність великої кількості різноманітних аудіо- та відеозаписів виконань творів визнаними музикантами, постає чудова можливість ознайомлення з ними безпосередньо під час проведення уроку, - а також одночасно можливість співставлення концепцій, демонстрації аналізу виконавських стилів, прийоми якого поступово засвоюються та застосовуються вже щодо власних, учнівських, інтерпретацій, завдяки чому досягається вміння в необхідній мірі критично ставитись до інтерпретації будь-якого виконавця. На початкових етапах такі дії слугують, перш за все, усталенню розуміння ідеї приналежності музики не стільки особистості композитора, але й особистості інтерпретатора, що сповіщає кожному виконанню унікальність і неповторність на противагу розповсюдженим учнівським уявленням про абстрактність існування музики «взагалі». До того ж, таким чином, з'являється можливість звернути увагу й продемонструвати учневі різницю між реальним звучанням інструменту (зі всіма обертонами, шурхотами, подеколи неідеальним педальним механізмом) та якнайкраще відкоригованими студійними записами останніх років, які не дають уявлення про «природу» фортепіанного звуку. Недарма вважається, що досягти красивого звучання на фортепіано куди складніше, ніж, наприклад, на скрипці, не зважаючи на відсутність зручної фіксованої звуковисотності в останньої. Отже, занурення у віртуальний світ записів здатне слугувати також більш активній зацікавленості у «живій» музиці - від концертних залів до домашнього музикування, розвиває аналітичність і сприяє зверненості до світу почуттів Особистості як провідника ідей композитора (Marone & Rodriguez, 2019).

Проте найважливішим аспектом формування правильної внутрішньої мотивації у здобувачів у процесі опанування фортепіано є психолого-педагогічна підготовка вчителів музикантів (Curtis & Fallin, 2014). Нині у часи розбудови толерантного суспільства вже не так ефективно працюють методи прямого впливу на здобувачів. Сучасна учнівська молодь особливо у творчих спеціальностях навчання дуже стурбовано сприймає критичні зауваження та авторитарний стиль спілкування у

навчанні. Ми зауважимо, що лише гармонійне поєднання ввічливості, психологічної підготовки та розуміння внутрішнього світу здобувачів допоможе вчителям музикантам підвищити внутрішню мотивацію (своїх учнів) до опанування музичних інструментів. Змістовне вивчення процесів сучасної психології підростаючого покоління допоможе розвинути їхні найбільші таланти та подарувати впевненість у своїх силах та віру у досягнення поставленої мети.

Висновки. У висновку наголошується ідея, що висувається провідними фахівцями в області психології навчання музичному мистецтву, а саме першочерговість розвитку в учнів класу фортепіано внутрішньої мотивації до навчання, яка інтегрує в собі пізнавальний інтерес, прагнення комунікації, самопізнання, самоактуалізації і задоволення від занять музикою, забезпечує якісний продукт процесу навчання і сприятливу творчості атмосферу занять. Запорукою ефективного розвитку внутрішньої мотивації до навчання в учнів класу фортепіано є: розуміння процесів внутрішнього світу сучасного здобувача, змістовна психолого-педагогічна підготовка вчителів-музикантів, впровадження сучасних мультимедійних засобів навчання у процес оволодіння музичними інструментами.

Подальші дослідження полягають в емпіричному визначенні основних факторів, що зумовлюють певний бік та рівень наявної мотивації до занять на фортепіано серед учнів різних вікових груп.

Література

- Волювач Е.В. Формирование мотивации обучения младших школьников фортепиано: *автореф.* дисс. на соискание научн. степени канд. педагогич. наук : 13.00.02. Краснодар, 2005. 24 с.
- Доброскок І. І., Наливайко О. О., Рибалко Л. С., Жерновникова О. А. Впровадження цифрових ресурсів у процес підготовки музикантів-педагогів у навчальних закладах КНР. *Професійна освіта: методологія, теорія та технології*. 2020. №12. С. 66-89, DOI:10.31470/2415-3729-2020-12-66-89
- Домогацкая И. Е. Проблемы художественного образования. *Информационный журнал «Культура. Искусство. Образование»*. 2002, №1. С. 11-18.
- Передерий О.И. Развитие отечественной педагогики музыкального образования в XIX-XX веках :автореф. дисс. на соискание научн. степени д-ра пед. наук : 13.00.01. Москва: 2009. 50 с.
- Торопова А. В. Мотивация к занятиям искусством и проблема ее развития. *Развитие личности*. 2011. №2. С. 116-126. URL: <https://cyberleninka.ru/article/n/motivatsiya-k-zanyatiyam-iskusstvom-i-problema-ee->

[razvitiya](#)

- Юдовина-Гальперина Т. Б. За роялем без слез, или я - детский педагог : монография. СПб: «Союз художников», 2002. 236 с. <http://testlib.meta.ua/book/250232/read/>
- Birch H. J., & Woodruff E. Technical exercise practice: Can piano students be motivated through gamification?. *Journal of Music, Technology & Education*. 2017. 10(1). С. 31-50. DOI: 10.1386/jmte.10.1.31_1
- Comeau G., V. Huta, & Liu, Y. Work Ethic, Motivation, and Parental Influences in Chinese and North American Children Learning to Play the Piano. *International Journal of Music Education*. 2015. 33(2), С. 181-194. DOI:10.1177/0255761413516062.
- Curtis, L., & Fallin, J. Neuroeducation and music: Collaboration for student success. *Music Educators Journal*. 2014. 101(2). 52-56. DOI:10.1177/0027432114553637
- Deci E. L., & Ryan, R. M. *Intrinsic Motivation and Self-Determination in Human Behavior*. 1985. New York, NY: Plenum
- Egilmez, H. O., & Engur, D. An Analysis of Students' Self-Efficacy and Motivation in Piano, Based on Different Variables and the Reasons for Their Failure. *Educational Research and Reviews*. 2017. 12(3). 155-163. DOI:10.5897/ERR2016.3096
- Hallam S. Music education: The role of affect. In P. N. Juslin & J. A. Sloboda (Eds.), *Handbook of music and emotion: Theory, research, applications* (pp. 791-817). Oxford University Press. 2010.
- Lowe, G. Class music learning activities: Do students find them important, interesting and useful?. *Research Studies in Music Education*. 2011. 33(2), 143-159 pp. <https://doi.org/10.1177/1321103X11422768>
- Marone V., & Rodriguez R. C. “What's So Awesome with YouTube”: Learning Music with Social Media Celebrities. *Online Journal of Communication and Media Technologies*. 2019. 9(4). e201928. DOI:10.29333/ojcm/5955
- Mulder M. *Group Structure Motivation and Group Performance*. 2020. Berlin, Boston: De Gruyter. DOI:10.1515/978311231524

References

- Voljuvach, E. V. (2005). *Formyrovanyemotyvacyyobuchenyjamladshykhshkolnykov fortepiano [Formation of motivation for teaching piano to junior schoolchildren]* [PhD dissertation in Education, Krasnodar State University of Culture], <https://static.freereferats.ru/avtoreferats/01002830973.pdf> (in Ukrainian)
- Dobroskok, I. I., Nalyvajko, O. O., Rybalko, L. S., Zhernovnykova, O. A. (2020). Vprovadzhennja cyfrovykh resursiv u process pidgotovky muzykantiv-pedagoghiv u navchalnykh zakladakh KNR [Introduction of digital resources in the process of training musicians-teachers in educational institutions of the People's Republic of China.]. *Profesijna osvita: metodologhija, teorija ta tekhnologhiji*. 12. 6689, DOI:10.31470/2415-3729-2020-12-66-89 (in Ukrainian)
- Domoghackaja, Y. E. (2002). Problemy khudozhestvennogo obrazovanyja [Problems of art education.]. *Ynformacyonnij zhurnal «Kuljtura. Yskusstvo. Obrazovanye»*. 1, 1118 (in Ukrainian)
- Perederyj, O.Y. (2009). Razvytye otechestvennoj pedagoghyky muzbikaljnogo obrazovanyja v XIX-XX vekakh [The development of domestic pedagogy of music

- education in the nineteenth and twentieth centuries][Doctor of Sciences dissertation in Education, Herzen University] (in Russian).
- Toropova, A. V. (2011). Motyvacyja k zanjatyjam yskusstvom y problemae razvytyja [Motivation to engage in art and the problem of its development]. *Razvytyelychnosty*, 2, 116-126 (in Ukrainian)
- Judovyna-Ghaljperyna, T. B. (2002), *Zarojalembezszlez, ylyja - detskyjpedagogh* [At the piano without tears, or I am a children's teacher]. «Sojuzkhudozhnykov»,
- Birch, H. J., & Woodruff, E. (2017). Technical exercise practice: Can piano students be motivated through gamification?. *Journal of Music, Technology & Education*, 10(1), 31-50, DOI: 10.1386/jmte.10.1.31_1 (in English)
- Comeau, G., V. Huta, & Liu, Y. (2015). Work Ethic, Motivation, and Parental Influences in Chinese and North American Children Learning to Play the Piano. *International Journal of Music Education*, 33(2), 181-194, DOI:10.1177/0255761413516062 (in English)
- Curtis, L., & Fallin, J. (2014). Neuroeducation and music: Collaboration for student success. *Music Educators Journal*, 101(2), 52-56. DOI: 10.1177/0027432114553637
- Deci, E. L., & Ryan, R. M. (1985). *Intrinsic Motivation and Self-Determination in Human Behavior*. New York, NY: Plenum (in English)
- Egilmez, H. O., & Engur D. (2017). An Analysis of Students' Self-Efficacy and Motivation in Piano, Based on Different Variables and the Reasons for Their Failure. *Educational Research and Reviews*, 12(3), 155-163, DOI:10.5897/ERR2016.3096 (in English)
- Hallam, S. (2010). Music education: The role of affect. In P. N. Juslin & J. A. Sloboda (Eds.), *Handbook of music and emotion: Theory, research, applications*. Oxford University Press. 791-817 (in English)
- Lowe, G. (2011). Class music learning activities: Do students find them important, interesting and useful? *Research Studies in Music Education*, 33(2), 143-159. DOI:10.1177/1321103X11422768 (in English)
- Marone, V., & Rodriguez, R. C. (2019). "What's So Awesome with YouTube": Learning Music with Social Media Celebrities. *Online Journal of Communication and Media Technologies*, 9(4), e201928. <https://doi.org/10.29333/ojcm/5955> (in English)
- Mulder, M. (2020). *Group Structure Motivation and Group Performance*. Berlin, Boston: De Gruyter. <https://doi.org/10.1515/9783112315248> (in English)

АНАСТАСИЯ БОНДАРЕНКО, Харьковский национальный университет имени В. Н. Каразина, г. Харьков, Украина
hedgehogasia@gmail.com, ORCID iD: [0000-0001-6560-839X](https://orcid.org/0000-0001-6560-839X)

АЛЕКСЕЙ НАЛИВАЙКО, Харьковский национальный университет имени В. Н. Каразина, г. Харьков, Украина
nalyvaiko@karazin.ua, ORCID iD: [0000-0002-7094-1047](https://orcid.org/0000-0002-7094-1047)

ВНУТРЕННЯЯ МОТИВАЦИЯ УЧАЩИХСЯ КАЧЕСТВЕ ПЕРВООЧЕРЕДНОЙ СОСТАВЛЯЮЩЕЙ ОБУЧЕНИЯ ИГРЕ НА ФОРТЕПИАНО

В статье рассматривается необходимость формирования внутренней мотивации как одной из важнейших составляющих педагогической деятельности в условиях преподавания игры на фортепиано, опирающейся на развитие творческой индивидуальности ученика и обеспечивающей постоянство потребности в обмене эмоциональным опытом. Налаживание подобной коммуникации, опосредованной художественным произведением, «чувственная ткань» которого является развернутой во времени, касается непосредственного окружения и циркуляции опыта предыдущих поколений с постоянно обновляемыми впечатлениями ученика-музыканта, который сталкивается с миром классической фортепианной музыки. На основе глубокой внутренней заинтересованности, способной перерасти в увлеченность процессом освоения инструмента, выстраивается особый язык автокоммуникации, чуткое отношение к собственным чувствам, что в дальнейшем находит свое отражение с помощью музыкального языка. Это способствует повышению общего уровня рефлексивности и осознанности, а потому происходит закономерный сдвиг фокуса на развитие личности ученика в контексте решения насущных проблем овладения игрой на инструменте. Направленность на получение удовольствия от музицирования возникает залогом качественного овладения навыками, необходимыми для творческого самовыражения. В работе анализируются исследования отечественных и зарубежных ученых. Авторами даны рекомендации для повышения уровня внутренней мотивации в процессе обучения игре на фортепиано. В работе сделан вывод, что основными факторами, которые влияют на повышение уровня внутренней мотивации, является построение гармоничных отношений в процессе обучения. Для этого авторы предлагают расширить спектр психолого-педагогической подготовки учителей музыкального искусства на основе изучения современного состояния психологии и поведения учащейся молодежи, приобщение цифровых средств обучения в процесс освоения фортепиано как условия сближения между различными поколениями.

***Ключевые слова:** мотив, мотивация, музыка, обучение, потребность, ученики, учитель музыкального искусства,*

ANASTASIYA BONDARENKO,

V.N. Karazin Kharkiv National University, Kharkiv, Ukraine hedgehogasia@gmail.com, ORCID iD:[0000-0001-6560-839X](https://orcid.org/0000-0001-6560-839X)

OLEKSII NALYVAIKO,

V.N. Karazin Kharkiv National University, Kharkiv, Ukraine nalyvaiko@karazin.ua, ORCID iD:[0000-0002-7094-1047](https://orcid.org/0000-0002-7094-1047)

INTERNAL MOTIVATION OF STUDENTS AS A PRIORITY COMPONENT OF LEARNING TO PLAY THE PIANO

The article deals with the need for the formation of internal motivation as one of the most important components of pedagogical activity in teaching piano, which is based on the development of creative individuality of the student and provides a constant need to share emotional experience, Establishing such communication, mediated by a work of art, the

"sensory fabric" of which is unfolded in time, concerns the immediate environment and circulation of the experience of previous generations with the constantly updated impressions of a student-musician who is faced with the world of classical piano music, On the basis of a deep inner interest, which can develop into a passion for the process of mastering the instrument, a special language of auto-communication is built, a sensitive attitude to one's own feelings, which is later reflected with the help of the musical language, This contributes to an increase in the general level of reflexivity and awareness, and therefore there is a natural shift in focus on the development of the student's personality in the context of solving urgent problems of mastering playing the instrument, The focus on getting pleasure from playing music arises as a guarantee of high-quality mastery of the skills necessary for creative self-expression, The work analyzes the research of domestic and foreign scientists, The authors give recommendations for increasing the level of intrinsic motivation in the process of learning to play the piano, The paper concludes that the main factors that affect the increase in the level of intrinsic motivation are the building of harmonious relationships in the learning process, To do this, the authors propose to expand the range of psychological and pedagogical training of teachers of musical art on the basis of studying the current state of psychology and behavior of student, introducing digital teaching tools in the process of mastering the piano as a condition for rapprochement between different generations,

Keywords: *learning, motivation, motive, musical teachers, music, need, students,*

Стаття надійшла до редакції 05.08.2021

Прийнято до друку 23.09 .2021